

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Хто винен?

„Боже, стережи нас від приятелів, бо з ворогами дамо собі раду“, мусимо сказати за пословицею, коли поглянемо на тих приятелів нашого народу, що в „Буковинських Вѣдомостях“ хотять его спасати на свій геростратовий спосіб. Тому що краєва рада шкільна відкинула внесення проф. Пігуляка о заснованні міської школи народної з рускою викладовою мовою, накидають ся „Бук. Вѣдомости“ як раз на проф. Пігуляка. Ми вже виказали несовітність того поступованя, а тепер хочемо сягнути далше в історію тої школи.

Є в Чернівцях православна народна школа, удержувана грішми релігійного фонду православного. Тота школа від часів Мораря-Андрієвича займала ся головно волощенем руских дітей. Нам здає ся, що так само Русини як і Волохи належать до православної церкви і вона повинна бути так само рускою як і волоскою; так само повинна православна церква дбати про Русинів як і про Волохів і так само Русини мають право домагатися ся, щоби школи утримувані з релігійного фонду інши руским дітям на пожиток. Тут не повинно бути жадної різниці, бо православних Русинів є ще навіть більше на Буковині як Волохів, а фонд стоїть під протекторатом нашого цесаря і вже для того самого повинен бути приміром справедливості і безпарціальности, як всі діла нашого великого і справедливого монарха.

Дятого поставив був свого часу по-

сол Пігуляк внесення в соїмі, щоби соїм домагав ся від правительства розділення православної школи народної на руску і волоску, аби таким способом дана була можливість руским дітям в Чернівцях учити ся на рідній мові. Але при тій нагоді виявила ся ціла перфідія покровителів „Бук. Вѣдомостей“, бо всі три послы „твердого закала“ голосували против того внесення разом з Волохами; як раз трема голосами тих „приятелів“ перепало се справедливе внесення. Чому „Бук. Вѣд.“ не спитають ся пос. Воляна, яким правом він смів стати вперек змагань для піддвигнення руского шкільництва, чому не виступають против пос. Тиміньського, що він тим поступком понизив руску справу перед лицем иньших народностей на Буковині, чому не упоминають пос. Бежана, що він спроневірив ся мандатови даному ему рускими виборцями для заступництва їх інтересів? Про се мовчить тота газета, ба ще і старає ся оправдати їх непатріотичний поступок.

Русини були-б прецінь таким чином осягнули дві школи рускі, бо о заснованні рускої школи черновецькою громадою дбали Русини також і то далеко скорше ніж нагадав ся др. Волян. Але Волохи не позволили нашим „консерватистам“, що на те здає ся і є, щоби консервувати нашу біду, і перепало се справедливе і легке до переведення внесення через несовітність тих трох „приятелів народу“, — а щоби оправдати себе по трохи в опінії руского загалу поставив др. Волян нове внесення, щоби місто Чернівці оснувало народну руску школу.

Чи може жаль було уніятости Волянови гроший православного фонду, котрих домагав ся православний Пігуляк на основанні руского відділу в православної школі? Чи може уважали се внесення шкідливим з якої иньшої причини і хотіли натомість поставити щось дївшого, справедливішого? Ні, все не те, они хотіли тільки на гладкій дорозі підставити ногу, щоби потому сказати поваленому: онтуди є також стрімка стежка, нею можна перейти.

Хотай пос. Волян і его поплечники обійшли ся так несумлінно з внесенням посла Пігуляка, то за его внесенням голосували також і послы Пігуляк і Стоцький і їх прихильники, бо ту ходило о справедливу, пекучу потребу черновецьких Русинів, перед котрою повинні уступити всі партійні спори набік, бо тим способом гадали они підпомочи свої давнійші заходи о ту школу. Внесення др. Воляна соїм ухвалив.

Та що з того? Стежка якою повів справу рускої школи в Чернівцях др. Волян завела в багно. Справа заблагнала ся в магістраті а відтак утонула в актах краєвої ради шкільної. Тому то проф. Пігуляк підняв ся невдячної задачі видобути єї знову звідтам, але більшість в краєвій раді шкільній сказала: ні, най не буде Русинам школи. Хороший примір мали противники сеї школи на самім послі Волян і его товаришах. Німці виділи прецінь як рускі послы самі здоптали жадане пос. Пігуляка о православну руску школу. Задля чого Німцям відносити ся поважно до жадань Русинів, коли їх власні послы не відносять ся поважно?

203

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смоль-Стоцький.

(Далше.)

І волощеною рускою молодіжці поставлено сим товариством велику гать. Звісно, що шкільна власть уважала всіх православних за Волохів, се-ж визнакували такі катихети як о. Калиновський до того, щоби справді ромунізувати руску молодіж. Злучившись в товариство, рускі православні гімназисти почали ставити опір ромунізаційній роботі о. Калиновського, почали заносити скарги до дирекції і т. п. Таким чином довели вони до зміни в науці православної релігії. В 1870-ім р. виїшла постанова, що „ті ученики, що не вміють по волоски, мають побирати науку релігії і мають бути питані в тій мові, яку вміють. Так учило ся сего предмету в низній гімназії в тім році на 135 правосл. учеників 105 по волоски, 15 по німецьки а 14 по руски“.¹⁾

¹⁾ Гл. Programm des k. k. Obergymnasiums in Czernowitz 1870 стр. 74.

— Ся зміна дотичить, як бачимо лиш низшої гімназії, а в вишій гімназії треба було православним Русинам все ще вчити ся релігії по волоски; але-ж вже і ся постанова мала такі наслідки, що число православних Русинів в гімназії річично росте, т. зп. властиво, що чим раз меньше руских дітей романізує ся. Так 1871-го р. „на 142 православних учеників учило ся релігії 103 по волоски, 14 по німецьки а 23 по руски“, в 1872-ім р. „на 138 православних учеників учило ся 96 по волоски, 15 по німецьки а 27 по руски“. Нарешті таки сего року 11-го листопада устанавлено „для науки православної релігії на тутешній гімназії двох учителів, так що один має вчити по волоски а другий по руски через всі 8 клас“.¹⁾ Отсе величезний здобуток на ниві нашого народного відродженя, бо тим поставлено кріпке забороло против ромунізаційних заходів православних катехитів, а завдячувати сей здобуток треба живому почутю народности серед шкільної молодіж рускої, організації тої молодіж в „Согласію“ і заходам товариства „Рускої Бесіди“. Стараня „Согласія“ були в тім згляді справді дуже великі. Вєй постановили, щоби о. Калиновському не відповідати релігії иньше, як по руски, а що не було книжок руских для православної релігії так як їх ще й доси нема, то удали ся ученики до ре-

¹⁾ Гл. Programm des k. k. Obergymnasiums in Czernowitz 1873 стр. 76.

дакції „Слова“ до Львова, щоби їм прислала потрібні книжки; ученики перекладали також волоські книжки на руске, автографували се і таким чином самі бороли ся за руску справу. Така борба як найскоточнійше піддержала заходи „Рускої Бесіди“, щоби устанавлено осібну православну руску катехитурю; вона як найбільше причинила ся до того, що шкільна власть видала єю важну в житю народнім постанову. Отсе гарний бік діяльности товариства „Согласія“. На православної руского катехита призначено старенького Іліюна, що учив перед тим релігії в низній гімназії всіх православних. Від того часу і православні катехити мають вилити на долю руцини в черновецькій гімназії.

Гляньмо тепер в другий, меньше відрадний бік сего руху між рускими гімназистами. Вже на самім початку показала ся потреба гроший на утриманні комнати, справленні книжок і т. п., а гроший звісно, не заступить жаден хоть і як великий запал для доброї справи. Кажуть, що на тую ціль дав кілька ринських Василь Продан, о. Николай Гакман та може ще хто з старших Русинів, а нарешті відки не взяла ся гадка удати ся в тім згляді до російського консула Кіра Дінжана з просьбою о запомогу. На перший раз пала десятка, відтак переконавши ся, що се молодіж „благонадежна“, бо коли прийде, то старає ся очевидно, аби більше дістати, говорити по московеки — сей плян піддав один з членів — давав консул і сотками... і пристарав їм

Так то понизили три рускі послы справу рускої школи в Чернівцях своїм поступованем, котрим хотїли тільки приподобати ся Волохам. Але справа не пропаде і ми маємо надїю, що ще виборемо то в горі, що нам заперечують в долі. Та з того пізнасть руский нарід, яких він має шуткарів між своїми послами і буде на будуче вибирати собі таких заступників, щоби не шуткували з ним, але поважно і щиро боронили его від усякої кривди.

А чи „Буков. Вѣдомости“ справді щиро заступають ся за тою школою, се так-же дуже велике питанє. На нас бодай зробила їх статя в тій справі таке вражїне. Коли би їм ходило о школу, то не були-б виписували на пос. Пігуляка як найбільше поганой неправди, не були-б мішали до сеї справи о. Костецкого, котрий прецінь в тій шестилїтній каденції не є членом шкільної ради краювої (католицке віроісповіданє заступають в шкільній радї краювій на переїмену раз гр. кат., а раз рим. кат. парох — тепер є членом ради шк. краювої лат парох Шмідт!) ні, не о школу „Буков. Вѣдомостям“ іде, але о те, щоби хотьби так як пияний плота вцепити ся людьм чї є за що, чї нема.

ВІЧЕ В ХЕБІ.

Німцям не пішло так в Хебі як они хотїли. Коли правительство заборонило віче, хотїли они викликати велику бучу в містї, довести до скандалів, котрі би скомпроїтували правительство. Тимчасом тактовне поступованє тамошнього староства і поліції оминило всякі поважнїші списи з величезними громадами ефанатизованих демонстрантів. Нігде не прийшло до проливу крові а скінчило ся на кількох синяках від шаблів кінної жандармерії, котра боронила ся плазом вістря від плочючих і тручаючих відважних Германів, та на кільканайцятьох арештованах.

Послы німецькі удали ся разом з юрбою до староства і там списали протест до протоколу

гарну бібліотеку на те, „чтобь обучалсь русскому языку и русской истории.“ Так отже на „Согласіє“ наложила свою руку чужа, для природного его розвитку пагубна сила. Дїтям з V-ой, VI-ой класи гімназїальної тикалось сотки левів в руки, тим дїтий деморалїзувало ся... Зародок прегарної ростини, що заклонує ся в добрім, щирім, непорочнім серці рускої молодїжи гімназїальної, виродив ся під тим чужим впливом в огидне бодряче, „Согласіє“ послужило до деморалїзації молодїжи, гроші дані консулом розбирали члени понайбільше поміж себе, хто кілько захопив; тим привикала молодїж змалку до „пособїй“, кривила для „пособїй“, душею упадала морально, а навчивши ся в тім віку молодецїм служити мамонї і єї віддавати ся тілом і душею, лишила ся по найбільше такою і на далї¹⁾.

Наука рускої літератури замінила ся небавом в читанє московських писателїв і московської літератури; любов до свого рідного, що дала почин „Согласію“, марніла; запал, з яким молодїж готовилась до праці для свого рідного народу, остигав і з часом всякі ідеали замінялись в холодне обрахованє звучною монетою, за що відтак треба було величати чужих богів. Богато з перших членів „Согласія“ винесло ся потім до Росїї (Продан Ис., Дашкевич, Григорович, Грабович...), тим осиротили вони свою рідну країну; инші знов, стративши за молоду віру в власні сили, коротають тепер жите без пожитку для своєї вітчизни, вижидаючи з заложеними руками

¹⁾ Про се довідав ся я дещо з протоколів „Согласіє“, котрі є в моїх руках, а дещо від колишніх членів „Согласія“, як від п. Івана Тимінського і др.

протїв поступованя власній а відтак в ратуши відчитали такий манїфест:

„До наших выборов! Правительство вновь заборонило скликане до Хебу на д. 11. с. м. німецьке віче і тим не дало вибраним німецьким заступникам народу обговорити з самим народом політичне положенє, втворенє розпорядженя о языковім примусї, та способї, яких би треба ймити ся, щоби ті розпорядженя усунути. Запросини на те віче виладжено з найпильнїшою увагою на законні принципи. Заборона віча є знехтованем закону, а поданї правительством причини заборони не можуть того ані покрити ані оправдати. Дїяльго застерїгаємо ся протїв безпідставного закиду, мов би то ми формою скликаня віча хотїли обїйти закон. Ми, послы німецького народу в Чехах, ужнемо з тою безоглядностю, яку через таке поступованє уважаємо собі за обовязок, всїх способів, щоби постварити ся о сатисфакцію для німецького народу, покривдженому в своїх правах. Коли подібним заходам Чехів і німецьких сторонництв, котрі зраджують свій нарід, не робить правительство ніякої перешкоди; то ся заборона євїдчить о... мірі, якою мірить правительство. Є се новий доказ становїска правительства супротив нашого народу. Німці австрійскї! Ми вытреваємо і, поки розпорядженя о языковім примусї остануть ся в силі, потї кождому правительству будемо як найрїшучїше опирати ся так, як ми се робили досї. Ми твердо переконанї, що німецький народ так само чує, як ми, і зрозуміє наше поступованє та буде его дальше похваляти. Хочь би борба мала вимагати великих і тяжких жертв, то таки вкінци мусить она довести до побїди, бо правительства минають, а німецький народ і его право буде жити завсїгди. — В Хебі д. 10 липня 1897. Послы німецького народу в Чехах.“ Наконєць викликали галабурду коло памятника цесаря Франц-Йосифа і потягли гурмою за границю до Баварїї до місцевости Вальдзасєн. На тім і покінчив ся великий, загально-німецький день в Хебі.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 14. липня 1897.

При фінансовій дирекції в Чернівцях побільшено знов персонал концентрових урядників о кілька місяць. Через те опорожнило ся

помочи і спасенія для себе і для свого народу від того, що їм колись так щедро помагав. Лиш мала часть рускої молодїжи з „Согласія“ остала вірною своїм чистим народним ідеалам і в самім товариствї часто накликувала всїх товаришів до любови своєї рідної мови і батьківщини. Та скоро лиш той народний кружок збільшав ся і починав брати перевагу в товариствї, зараз консул довідав ся, що „Согласіє“ неблагонадежне і зараз переставали йти щедрї заномоги від консулату для „Согласія“, а илили лиш просто в кишеньку декотрих малцїв¹⁾. Нарештї годї було мошню людям з такими ріжними напрямми своїх думок остати довше при куї; в лонї „Согласія“ витворив ся вже 1871-го р. „Братний Союз.“ Товариство се стояло на народнім ґрунті, а своєю задачею поставило попри образованє в рускій мові, літературі і історїї ще також євїл, збиранє пісень, казок народних і т. д. і стало небавом видавати автографовану газетку „Зазулю“, котрої одно число, що є в моїх руках, складає добре євїдочтво про чесні змаганя товаришів „Братного Союзу.“ Жаль, що не міг я роздобути протоколів з засїдань „Братного Союзу“; з них можна-б богато дечого цікавого з життя нашої народної молодїжи з тих часів довідати ся... По відлученю одной части молодїжи від „Согласія“ починають ся 1872-го р. єварїї в „Согласію“ що до відношеня до „Братного Союзу.“ Богато тоді говорить ся про партїї між Русинами, були в „Согласію“ ще й такі (Козаркевич), що ось

¹⁾ Про се знав п. Іван Тимінський богато цікавого розповідати.

кілька адютів для концентрових практикантів. До принята на концентрового практиканта вистарчають два правничі іспити.

Концерти Надежды Славянської в Чернівцях тішать ся великим успіхом. Передвчерашний концерт в салї товариства музичного зібрав численну публіку, котра з одушевленем оплескувала знамениті продукції того рутинованого хору. Велике вражїне викликують євївали виконанем найделїкатнїшых pianissimo, що мов тихий відгомін роздає ся після євїльних акордів могутого хору. Хор складає ся з 32 осіб, між котрими є чотири женщины і кілька старших мужчин басів та тенорів а решта малї хлопачки від 7 до 14 років. Найбільше подобають ся українскї пієні, котрі виконує хор в дуже живім темні і з великою виразностю в декламації. Так то чужї люди роблять інтерєси нашими народними пієнями, а що гірше, несуть їх по цілій Європі під чужою фірмою. Тільки між нашими людьми не найде ся ніхто, щоби використав наші народні єкарби для свого пожитку і для слави нашого іменї. Вчера дала Надежда Славянська концерт в городї реставрації Гебля при небувалім зівнугу публіки а нинї повторить его з новою програмою.

Памятник Котляревского, що має стаїти в Полтаві виготовлений різьбарем Позеном, буде прикрашений барельєфними єценами з творів поета. І так на памятнику будуть отєї три єцени 1) єцена Наталки з Возьним (з „Наталки Полтавки“), 2) Єней-вибирає ся з товаришами в похід (з „Єнеїди“) і 3) послїдня єцена з „Москаля-чарівника“.

Сьмішнє. Мошкова газета, що називає ся Bukowiner Post, так як та жаба пхає ногу, де кують конї. В нашій полеміці з Gazet-ою Pol- sk-ою ми дістали від неї в словах Заглоби нечемний комплімент і таким самим компліментом ми відплатили їй, вкладаючи его в уста того самого Заглоби, щоби означити зацофаність Gazet-и Polsk-ої. Але у жидків страх має великі очи, як прочитали слова „дурна, забита палко“, гадали що ми „за дурно хочемо забити когось палкою“ і пуж кричати ївавт, що з нами не мож вже полемїзувати, бо ми беремо зараз за нагайку і за тоїр. Але зара така не могла тота волоско-жидівска амфїбія стерпїти, щоби не заговорити про „молодоруских Аякєв, про рублі, і т. п. Бо то, пішов знаєте, редактор мошкової газети на концерт Славянської, очивидно, щоби слухати музики. Але в нїм перемогла шпїгуївска жылка і він замість того слїдив за Стоцьким і Пігуляком, чї они будуть плєскати. Заспївали

як говорили: „Много роздїрают собі хавки над кулішївкою, а не знають, что она не есть нам вредна, но они думают, если „что“, „очень“ і „как“ ищут, или говорят, то уже єут мудрї; також єут такі, котрії понеже они отримуют гроші, за тії гроші употребляют таких слів, які би їм єще большїї гроші принесли і старают ся своїм дателям подлизувати ся.“ Як бачимо, ніколи не переводили ся в „Согласію“ добрі, щирі елементи; ті члени „Согласія“ були звичайно протївниками кулішївки, але-ж були народовцями і до нинї остало ся богато з них більше або меньше пожиточними членами рускої євївїльности. Вони а ще більше дїяльнїсть „Братного Союзу“ (на „Союзників“ мав мати вплив Іван Турчманович, гр. кат. сотрудник і катехит гімназїальний) євїняли деморалїзацію євїну з ріжних боків поміж рускою молодїжою і вчинили се, що якась часть євїї молодежи остала вірною євївому народови і євївому краю.

„Согласіє“ жило до кінця 1877-го р.; до него належали в послїдних роках також питомці учительської єеминарії і ученики з дяківської школи (дєскалїї). Найважнїшою причиною, чому „Согласіє“ перестало жити, було те, що щедрї поміч євїсторонна для „Согласія“ перестала плїсти, тай ученики гімназїальні з основанєм академічного товариства „Союз“ находили в тім товариствї те, того бажали євїгнути заложєнем євїох товариств. Перестали-ж „пособія“ йти задля того бо консул від 1875-го р., т. зн. від заложєня університету, заопікував ся рускими академіками. Майже всї Русини філологї, котрих я застав 1878-го р. на університетї, або з котрими я слухав класичної філологїї, мали російську єтїпен-

українські пісні, Стоцький і Пігуляк не тямлять ся з радости, біють в долоні, аж руки пашать, клічуть „славно“ а Мошків редактор не вірить своїм очам, бо гадає, що се все російські пісні. І пише відтак в своїй газеті смалені дуби про все те, що видів і чув а цілком не розумів. Ой пане Мошку, за дурно ви платите тим редакторам, їм крацеб' їти до поліції, як до газети. Нехай-жеж така газета не дче ся, що не буде з нами полемізувати, бо жаба і пукне надувшись, а волом не стане.

Телеграфічні приписи. В наслідок постанов жїжнародного зїзду телеграфічного в Будапешті в році 1896 увійдуть в жите з днем 1. липня 1897 численні зміни в службі телеграфічній, з котрих найбільшої ваги суть слїдуючі:

1) Публика телеграфуючи може тепер при укладаню телеграм уживати таких знаків конвенціональних:

Пильні або [D], відповідь заплачено або [RP], відповідь заплачено за „x“ слів або [RPx], пильна відповідь заплачена або [RPD], пильна відповідь заплачена за „x“ слів або [RPDx], колаціоноване або [TC], телеграма з повідомленем телеграфічним о дорученю або [PC], телеграма з повідомленем почтовим о дорученю або [PCR], дальше післати або [FS], поштою, поштою рекомендовано [PR], післанцем, післанець заплачений або [XP], післанець заплачений „x“ франків або [XPfx], післанець заплачений, оплату за післанця подати телеграфічно або [XPT], післанець заплачений, оплату за післанця подати листовно або [XPP], отверто доручити або [RO], до рук власних доручити або [MP], бюро телеграфічне „restante“ або [TR], почта „restante“ або [PG], почта „restante“ рекомендовано або [PGR], x адресів або [TMx], всі адреси переслати.

2) До язиків, в яких вільно телеграфувати, допущено язык анамітський, люксембургський і славонський.

3) В телеграмах в мові отвертій вільно уживати знаків торговельних.

4) Допущені суть телеграми уложені в часті в мові отвертій і умовленій, а в часті шифровані.

5) Стация віддаюча має бути подана яко останнє слово адреси.

6) Час надання телеграми — буде уміщений в урядовім заголовку телеграми.

7) Належитість заплачена за неужиту відповідь може бути звернена надавцеві в протягу 3 місяців.

8) Вільно зложити з гори певну суму на оплату умисного післанця з жаданем, щоби ви-

дно від консула в сумі 300 зр., котру побирали місячними ратами по 25 зр. — Се очевидно не вадило, що ті самі побирали також австрійську стипендію для Русинів 105 зр. Російські стипендиї мали по укінченю студій їти до Росїї і дійсно тою дорогою виїшли до Росїї: Григорович, Грабович, Війчук, Шушковский, Березовский, Подлуский, Фольварків; з ними виїшов і Кубішович. Дорогу до Росїї промостили для нашої достостаючої інтелігенції Манастирскій, Данкевич, Продан; нарештї в останніх часах виїшли туди два брати Жалковскі і Іван Клим — се чей вже остання жертва австрійскої Руси не для закордонських братів Русинів але для Росїї, але се ледви чи останній обяв тої деморалізаційної роботи, яка розшалашувала ся на Буковинї в 70-их роках. Вправді свідомість народна і самопізнане чим раз більше будило ся у рускої молодїжи, а з ними йшло рука в руку щире бажане, служити свому рідному народові, своїй країні; але баламутство, засїяне раз межи молодю рускою інтелігенцією, не дасть ся так скоро і з корінем виполоти; ще й тепер подибують ся люди, що падають в зручно порозтавовані сїті і так звільна приновляють ся до ходу в чужім ярмі, що їм відтак і на думку не прийде, що вони раби...

(Дальше буде).

сота оплати була подана надаючому телеграфічно або поштою.

9) Если-б надїшов переказ телеграфічний, одержить адресат безпроволочно авїзо приписане для надходячих телеграм.

10) Термін дорученя для телеграм європейських знижено з 48 на 24 годин, а для телеграм заєвропейських на 72 годин.

11) Максимальна довгїсть слова (15 букв) і чисел (5 цифер) буде від тепер відноситись також і до телеграм заєвропейських.

12) Дроби словами виписані будуть числитися за одно слово.

13) Задержуючи підставну таку 30 кр., обмежує ся таку за одно слово в оборотї з Голандією (Жулави) з 11 кр. на 10 кр.; з Румунією (через австро-румунську або угорско-румунську границю) з 6 кр. на 4 кр.; з Триполїе через Триест або Італїю-Мальту) з 61 кр. на 34 кр.

Близнія подробиці містять ся в розпорядженю високого ц. к. міністерства торговлі з 25. червня 1897, оголошенім в урядових газетах.

Страшні річі про жебраків виїшли на яву підчас ярмарку в Торговиці на Україні. Божі старці сїдїли покотом під церквою та просили милостинї ріжними голосами, виставляючи благально свої покручені руки та ноги або навіть калїцтва. Були між ними і дїти, також нещасливі калїки. Нараз, коли старцям роздавала одна жінка милостиню за душечку своєї сестрінки, котра зникла від неї перед двома тижнями не знати як і куди, та душечка заклїкала єї по імені. Жінка пізнала єї голос, але не могла зразу вірити очам чи се єї сестрінка, бо она сїдїла коло старого діда зі страшними, вилупленими очима — темна калїка з роду. Жінка кинула єї до дитини, але старці не хотїли відати єї. Вчинив ся крик і лемонт а поліція забрала дівчину і арештувала жебраків. Слїдство виказало тепер такі страшні річі, яких не могла би вигадати і найдишна фантазія. Божі старці мали правдиву фабрику калїк. Крали малі людскі дїти, щоби мати з них проводирів і „принаду“ для людського милосердя та робили їх страшними калїками. Виймали дїтям очи, викручували нальці, вигинали стегна і т. п. як лише могла витримати сильна констїтуція дїтїй такі операції. Слабші дїти умирали і їх закопували тайком; кілько їх померло на таких страшних тортурах, сего відай вже ніхто не довідає ся.

Бразилійські емігранти. З Генуї доносять, що сими днями виїхало з відтам до бразилійскої провінції Мінас-Герас 35 селян галицьких, Русинів, з родинами. Загалом виїхало до 150 осіб. Веї їдуть на кошт згаданой провінції. До Удіне приїхали онюги два емігранти з села Цетулї, ярславського повіту, але мають так мало грошей, що не зможуть зайхати навіть до Генуї. За ними має приїхати еще 12 родин з Цетулї.

Нещастє на залїзницї під Коломиєю наробило для залїзницї шкоди до пів мїліона. Передвчєра вже видобули останнього трупа з Косачівки, палача Крейчого і похоронили єго в Станїславовї. Роботи при будовї нового моста вже покінчені і рух поїздів на шляху Коломия-Станїславів відбуває ся без перешкоди. Незадовго і не стане слїду того нещастя, яке стало ся в провалї Косачівки, а цікавий подорожний буде через вікно вагону видів тільки маленький потїчок, що дивно єму стане, як такий незначний ручай міг наробити такого великого нещастя.

Англійска пораданість. Єдину в своїм родї пересилку вїекспедиював уряд почтовий в Бермінгем. Місцевий робїтник фабричний повертає із заміскої прогулки разом з трилітнім синком. Пора вже до фабрики, отже просто з двірця мусить спїшити до роботи, але що тут зробити з дїтваком, хто єго відведе до матери? Іде до найближшого уряду почтового і експедиє дитину яко пересилку. По малім ваганю приймає екпедитор той оригінальний „пакет“, батько оплачує порто 30 кр., малому вішають квіт на шию і за годину дитина є на колїнах у матери.

Шовківництво. У нас на Буковинї дуже легко плекати шовкові гусениці, бо є багато морових дерев. Деякі вже плекають шовківницї, тож для них, як і для тих, що мали би охоту

розночати сєй корисний а легкий і приймний промисл, подаємо тут кілька сказівок: Кокони кує у Відні J. Zamperini, Wien, VI. Bez. Wallgasse Nr. 40. Інформацій в справї шовківництва може удїлити також k. k. Versuchsstation für Seidezucht in Görz. Може кого будуть також інтересувати книжки о шовківництвї і о розмножуваню морових дерев а то: Ueber die Zucht der Seidenraupen und die Pflege des Maulbeerbaumes von Bolle (цїна 90 кр.) і друга така сама і в тїй самїй цїні von Brinckmeyr.

В Італїї була тими днями нечувана снєка. В Фодждоня доходила температура 42° С. в тїни, у Фльоренції 39½°, в Аренцо 39, в Медіоланї, Фльоренції, Падуї і інших мїстах не стало лєду та цїна єго піднесла є в десятиєро. Підчас маршу занедужало одного дня 21 жовнірів на сонїчний удар, а один капраль помер.

Реформа одїня в Болгарїї розтягає ся не тільки на мужчин урядників та достойників але і на круги двірского жіноцтва. Княгиня Людвика болгарска заняла ся тою реформою і з вірїць національних болгарських строїв жіночих казала зладити один вигідний, хоросий і танїй костюм, котрий має обовязувати при двірских прийятях. Тим способом княгиня хотїла положити конець збиткам, які були вкрали єя між двірскими дамами що до коштовних уборів. Княгиня осягнула вповнї свою цїль, бо костюм подобав єя і єго радо приодївали двірскі дами і поза офіціальними візитами на дворї а від них переняли єю розумну моду і інші панї.

Самоубийства в Парижі взмагають ся від якогось часу в страшний спосіб. Хороблива єя манїя досягла верху в почвїрїім самоубийствї, через котре чотири молодї жєнщини утратили жите. Нещасливі сповнили самоубийство через зачадженє. Ого назвица жертв: Маршал, 24-лїтна швачка і 19-лїтна єї сестра Луція Ровінесль, котра zatrudняла у себе 30 робїтниць, а котрой чоловік є в домі божевїльних. Дальше не жиючи з чоловіком Сесналь, мати трєх дїтїй, а вїнці 28-лїтна Емїлія Шю. Обставина, що веї ті жєнщини, опущєні через своїх чоловіків, чули єя осамотнєними, спонукала їх шукати спїльної смерти. Нещасливі жертви манїї зїставили листи до своїх єв, а на столї картку, підписану веїми чотирма, з такими словами: Умираємо з власної волї і без жалю.

Нове средство на умислові хороби. Італійський лікар др. Санкірїчі зробив відкритє, котре, если досвїди єго потвердят єя, викликати може еволюцію в єпособї лїченя деяких умислових слабостїй. Ходить ту о вєстрикуване сїльного рїзчину під шкїру осіб хорих умислово. Але коли італійський лікар робив свої досвїди лише на звїрятах, то англійський лікар др. Кїнс виснував з єго досвїдів заключєне, що то вєстрикуване повинно лїчити ті форми умислових слабостїй, що повегають через інтокрикацію. В однім случаю ужив сєй лікар англїйскої кварти сїльного рїзчину по устерилїзованю і доведєню до температури крови і вєстрикуванє сєй рїзчин хорїй умислово що рана і що вечера досї, доки не спотребував 15 кварт. Стан хорой серед того лїченя поліпшав єя постєпенно. Пациєнтка 42-лїтна, незамужна, була хорою на релїгїйну меланхолїю, не хотїла приймати поживи і обьявляла вєже самоубийчї наміри.

Телеграми „Буковини“.

З дня 14-го липня 1897 року.

Відень. Цїсар приймав вчєра на аудїєнції нїмецького секретаря державного Більова.

Льондон. Порта вислала до держав ноту, в котрій виявляє свій замір післати на Крету военну підмогу. Держави відповіли портї, щоби залишила той замір.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, вносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передилатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чим скорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчення рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористніші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для бурси від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ

для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з опалюванем, освічуванем і чищенням комнат та пранем білизни.

Термін для зголошування до кінця липня с. р. — Ближні умови в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Хто хоче мати добру і дешево МАСИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як везоди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю туо безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обелужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовлення.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців						
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	1128	320	757	811	610	
до Глибоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глибокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боляна, Новоселці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Боляна, Садагури	—	1113	950	—	—	
з Глибоки						до Глибоки						
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межибродів від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчев тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межибродів тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.						
з Гадікфальви						до Гадікфальви						
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни						
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан						
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами						
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.						
з Карапчева						до Карапчева						
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.						Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.						

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейський іде о 46 минут пізніше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркне нем минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромового.

За редакцію відповідає Осип Маковей.